

Nr 66.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1929 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 25 januari 1929 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 25, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för tiden intill den 1 juli 1930

dels medgiva att, då för ändamål, för vars tillgodoseende enligt gällande lag om expropriation annan än kronan kan förpliktas avstå fastighet eller upplåta nyttjanderätt eller servitutsrätt därtill, erfordras, att kronan tillhörig mark tages i anspråk, Kungl. Maj:t må äga, utan riksdagens hörande i varje särskilt fall, förordna om avstående av marken eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till densamma;

dels ock besluta:

1:o att för mark eller särskild rätt, som sålunda avstås eller upplåtes, lösen eller ersättning skall med nedan angivna undantag utgå efter ty i lagen om expropriation är föreskrivet och till beloppet bestämmas, då jordområde, som skall avstås eller vartill särskild rätt skall upplåtas, är obebyggt och understiger fem hektar samt Kungl. Maj:t finner skäligt sådant medgiva, av tre gode män, av vilka länsstyrelsen i länet och sökanden, var för sig, utse en och domaren i orten den tredje, samt i annat fall av sådan nämnd, som omförmäles i berörda lag;

2:o att i fråga om mark, som är avsedd att användas för framdragande av elektrisk ledning, utom vad under 1:o stadgas jämväl föreskrifterna i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, skola lända till efterrättelse;

3:o att, där Kungl. Maj:t lämnat kommun, enskild person eller bolag tillstånd att inom riket anlägga järnväg, Kungl. Maj:t ock må, där så prövas lämpligt och utan avseende därå, om för järnvägens anläggning statsbidrag åtnjutes eller icke, ej mindre medgiva, att mark, som står under kronans omedelbara disposition eller tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka

icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, avstås utan annan ersättning till kronan, än att, därest och i den mån å marken växande skog ingår i överlåtelsen och Kungl. Maj:t icke finner skäl annorlunda medgiva, ersättning för sådan skog skall utgå efter Kungl. Maj:ts bestämmande, än även tillåta vederbörande att kostnadsfritt för anläggningen begagna sådana å kronans ägor belägna kalk- och stenbrott jämte grustäkter, som kunna vara disponibla;

4:o) att jämväl i övrigt, då fråga allenast är om begagnande av mark för ändamål som förut nämnts, utan att marken avstås, det må ankomma på Kungl. Maj:t att, där omständigheterna därtill föranleda, medgiva undantag från den under 1:o) angivna regel; samt

5:o) att vad sålunda stadgats icke har avseende å de i 1 kap. 14 och 18 §§ av lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad berörda fall.

Utskottet.

Då på grund av automobiltrafikens kraftiga utveckling vägarna numera erhållit en ur kommunikationssynpunkt med järnvägarna jämförbar allmän betydelse, synes utskottet kunna ifrågasättas, om icke kronan tillhörig mark, som erfordras för allmän väganläggning, skulle kunna, på sätt enligt punkt 3 här ovan är fallet beträffande mark som avstås för järnvägsanläggning, upplåtas utan avgift i annan mån än som i berörda moment angives, därvid utskottet givetvis förutsätter, att i fråga om utarrenderad mark, såsom nu sker, arrendatorn genom vederbörande vägstyrelse tillförsäkras ersättning för intrång och skada till följd av markens avstående.

Utskottet har vidare icke kunnat undgå fästa sin uppmärksamhet vid det omständliga och tidsspillande förfarande, som för närvarande är förbundet med handläggningen av ärenden rörande upplåtelser från kronojord av mark för ovan angivna och andra allmänna ändamål (ändamålsupplåtelser). I betraktande av det icke obetydliga antal, som dessa ärenden representera, och då det som regel rör sig om mera obetydliga värden, synas utskottet åtgärder böra övervägas för vinnande i förevarande avseende av ett enklare förfaringssätt.

I detta sammanhang tillåter sig utskottet ock framhålla önskvärldheten av att ett övervägande sker rörande möjligheten att ernå ett enklare förfarande jämväl beträffande upplåtelser från jord av ecklesiastisk natur.

Under uttalande av det anförda får utskottet, som icke har något att erinra mot det av Kungl. Maj:t för ytterligare ett år begärda medgivande eller mot framställningen i övrigt, hemställa,

att förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 14 maj 1929.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm*, *Nilsson* i Kabbarp, *Andersson* i Fältenborg, *Boberg*, *Tjällgren*, *von Stockenström*, *Kropp* och *Norman*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Pettersson* i Bjälbo, *Hedlund* i Häste, *Sköld*, *Uddenberg*, *Lindgren* och *Pehrsson* i Bramstorp.
